

E/I-00.21

**KIJEVO - THE CHURCH OF
ST NICHOLAS**

SK 1385
1958/1990.
Extraordinary importance

POSITION
Klina, the District of Peć, Diocese of Raška and Prizren

OWNER
Serbian Orthodox Church

E/I-00.21

**KIJEVO - CRKVA SVETOG
NIKOLE**

SK 1385
1958/1990.
izuzetan značaj

ПОЛОЖАЈ
Клина, Пећи, Рашко-призренска

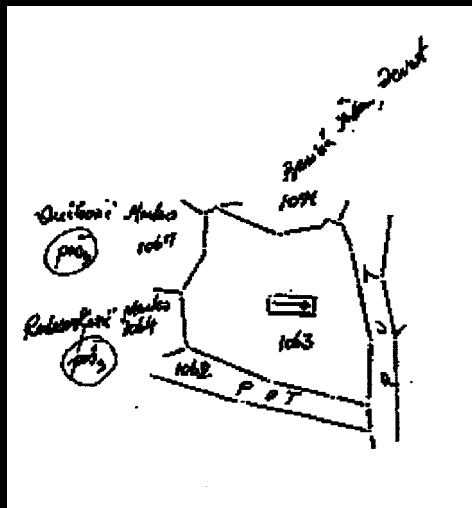
ВЛАСНИК
Српска православна црква

*The church with the
narthex after the
restoration, view from
the north*

Црква са
припратом после
обнове, поглед са
севера

Cadastre extract

Катастарски план

DESCRIPTION

The church, dedicated to St Nicholas, is situated by the local road, just opposite the Orthodox cemetery in the village of Kijevo, the municipality of Klina.

The church was single-naved, rectangular in plan, with a somewhat lower subsequently built narthex. The barrel vault covering the church was built of dressed stone

ДЕСКРИПЦИЈА

Црква посвећена светом Николи налази се уз локални пут, а преко пута православног гробља села Кијева у општини Клина.

То је била једнобродна грађевина правоугаоне основе, са нешто нижом и накнадно дозиданом припратом. Полуобличасти свод храма био

and bricks bound with lime mortar, and covered with stone slates. The altar apse, to the east, was semicircular both inside and outside. The altar table was flanked by two semicircular niches in the eastern wall of the sanctuary – prothesis and diaconicon. A massive belfry was erected in front of the western door of the narthex in the 19th century. Façades were whitewashed. The churchyard was enclosed by a masonry wall, coated with mortar. It was entered through a metal gate.

During the 1968 reconstruction works, the vault and the roof of the church were restored with traditional materials, such as dressed stone, limestone and bricks, but they were reinforced by armoured concrete cerclages.

The exact date of the construction of the church is not known. It is, however, assumed that the nave could have been built in the 14th century, while the narthex was dated to the end of the 16th or the beginning of the 17th century. The belfry is obviously a latter-day construction – probably built at the end of the 19th century.

Frescoes in the narthex, according to a preserved inscription, were painted in 1603.

The frescoes in the lower zone of the western wall, and the parts of the northern, southern and eastern walls of the narthex were preserved. The compositions in the third zone of the eastern wall and in the vault of the narthex were partly preserved.

The 16th and 17th century icons and liturgical vessels were kept at the church.

BIBLIOGRAPHY

1. P. Pajkić, *Seoske crkve u dolini Belog Drima*, Starine Kosova Metohije I, Priština 1961, 145-173 + 46 illustrations in the appendix.
2. S. Petković, *Zidno slikarstvo na području Pečke patrijaršije 157 - 1614*, Novi Sad 1965, 197.
3. M. Šuput, *Spomenici srpskog crkvenog graditeljstva XV-XVII veka*, Beograd 1991, 107-108.

је од притесаног камена и опеке у кречном малтеру, покривен каменим плочама, а са источне стране је олтарска апсида, полукружна изнутра и споља. У источном зиду олтарског простора су, лево и десно од часне трапезе, полукружне нише проскомидије и ђаконикона. Пред западним вратима припрате је у XIX веку подигнута масивна кула-звонара. Фасаде су биле окречене. Порта је ограђена зиданим и малтерисаним бедемом са металном капијом .

У реконструкцији из 1968. године обновљени су свод и кров храма традиционалним материјалима - притесаним каменом, сигом и опеком и ојачани армираним бетонским серкларжима.

Црква није поуздано датована, али би се могло претпоставити да је наос саграђен у XIV веку, док припрате потиче с краја XVI или почетка XVII столећа. Звоник је много млађи и вероватно је настао крајем XIX века.

Живопис у припрати је, према сачуваном натпису, био сликан 1603. године.

У припрати су биле сачуване фреске у нижим зонама на западном зиду и деловима северног, јужног и источног зида. Делимично су биле сачуване и сцене у трећој зони источног зида и на сводовима припрате.

У цркви су се чувале и иконе и сасуди из XVI и XVII века.

БИБЛИГРАФИЈА

1. П.Пајкић, *Сеоске цркве у долини Белој Дрима*, Старине Косова и Метохије I, Приштина 1961, 145-173 + 46 слика у прилогу.
2. С. Петковић, *Зидно сликарство на подручју Пећке патријаршије 1557 - 1614*, Нови Сад 1965, 197.
3. М. Шупут, *Споменици српској црквеној традицији XVI-XVII века*, Београд 1991, 107-108.

Ruins of the church and the narthex, view from the south

Рушевине цркве и припрате, поглед са југа

DOCUMENTATION

Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments -
Priština

CONDITION OF THE MONUMENT IN 2001

The church was mined and levelled with the ground by the Albanian extremists, after the arrival of KFOR. The only preserved part is the eastern wall of the nave with the altar niche. It remained in vertical position, though a horizontal crack detached it from the foundations, shifting it for about 30 cm eastward.

The narthex was destroyed. While visiting the site, on July 18, 2001, not a single fresco fragment was found. It is possible that some fragments of the smashed fresco decoration can be found in the rubble.

A piece of fresco mortar uncovered by paint was found on the preserved, lower, southern section of the western wall of the nave. It was probably reinforced by bristle. A sample of it was taken for analysis.

E/I-00.22

MLEČANE - THE CHURCH OF ST NICHOLAS

SK 1385

1958/1990.

Extraordinary importance

POSITION

Klina, the District of Peć, Diocese of Raška and Prizren

OWNER

Municipality of Klina

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Покрајински завод за заштиту споменика културе
- Приштина

STAVE SPOMENIKA 2001.

Црква је минирањем срушена до темеља од стране албанских екстремиста, након уласка КФОР-а. Сачуван је једино источни зид наоса са олтарском нишом. Остао је усправан, иако је у корену хоризонталном пукотином одвојен од темеља и око 30 цм измакнут ка истоку.

Припрата је срушена до темеља. Приликом боравка на терену 18.7. 2001. године није пронађен ниједан фрагмент живописа. Постоји вероватноћа да у шуту рушевине има делова изломљеног живописа.

На западном зиду наоса, чији је доњи јужни део сачуван, постоји нешто неживописаног фреско малтера, који у себи садржи вероватно свињску чекињу као арматуру. Са овог зида узет је узорак фреско малтера за евентуалне анализе.

E/I-00.22

MLEČANE - CRKVA SVETOG NIKOLE

SK 1385

1958/1990.

izuzetan značaj

ПОЛОЖАЈ

Клина, Пећки, Рашко-призренска

ВЛАСНИК

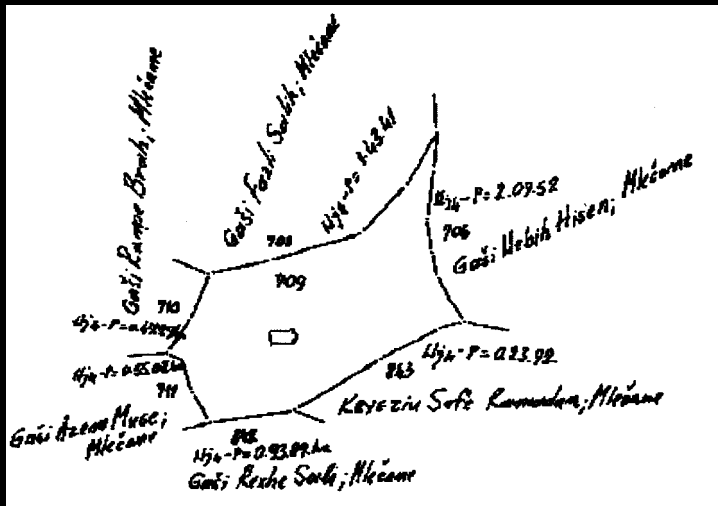
СО Клина

The eastern facade of the church with the sanctuary, before the destruction

Источна фасада цркве са олтаром пре рушења

Cadastre extract

Катастарски план

DESCRIPTION

The church dedicated to St Nicholas is situated in the village of Mlečane, the municipality of Klina.

The church was built in the central part of an old cemetery, on a plateau uphill from the village. It was built of limestone bound with mortar. In 1961, the original walls were preserved up to about 1.70 m in height. The church was oblong, single-naved, divided into a narthex, to the west, and a nave, to the east. It had an eastern apse, semicircular, both inside and outside. The thickness of the outer walls of the church and the partition wall between the narthex and the nave were the same. These massive walls were built of dressed stone and limestone. The door leading into the nave was encompassed by an arch containing a lunette. The longitudinal barrel vault, built of dressed stone and limestone bound with lime mortar, was covered with stone-slate roofing. Two semicircular niches of prothesis and diaconicon, flanking the altar table, can be seen in the eastern wall of the sanctuary. The sanctuary was defined by pilasters and an arch outlining the shape of the vault. Façades were not whitewashed. A semi-round recessed lunette above the western door was a very conspicuous detail on the rustic walls made of dressed stone bound with lime mortar. Double-pitched roof was covered with stone slates.

The western narthex was built at the same time as the church. Icons are dated to 1601-1602, after an inscription, still decipherable in the 1930's, saying that the church was founded by all villagers headed by priest Nikola.

Compositions preserved on the south, north and western walls of the narthex were painted at the beginning of the 17th century.

The niche of the prothesis, in the eastern wall of the sanctuary, was occupied by a bust of Christ, while the Archdeacon Stephen was depicted in the diaconicon. The Service of the Archbishops, with four archbishops, was depicted in the altar apse. To the right of the apse, an

ДЕСКРИПЦИЈА

Црква посвећена светом Николи налази се у атару села Млечана, у општини Клина.

Црква је била у средини старог гробља на узвишењу изнад села Млечана. Грађена је од сиге и малтера, а оригинални зидови су 1961. били очувани у висини до 1,70 м. То је била једнобродна грађевина издужене правоугаоне основе, подељена на припрату на западној страни и наос на источној, са олтарском апсидом полукружном споља и изнутра. Масивни камени зидови од притесаног камена и сиге били су исте дебљине у обимним и у преградном зиду између припрате и наоса. Улазна врата у наос из припрате су била надвишена лучним надвојем и лунетом. Подужно постављен полуобличаст свод храма од притесаног камена и сиге у кречном малтеру покривен је каменим плочама. У источном зиду олтарског простора су, лево и десно од часне трпезе, полукружне нише проскомидије и ђаконикона. Простор олтара је био посебно наглашен пиластрима и луком који је пратио линију свода. Фасаде нису биле окречене и уз рустичност зида од ломљеног камена у кречном малтеру, посебно се издвајала полукружна ниша лунете изнад западних врата. Двосливни кров храма и олтарске апсиде био је од камених плоча.

Припрата на западном делу зидана је у исто време кад и црква. Живопис се датује у 1601-1602. годину, према натпису који је био читљив 30-их година XX века, у коме су као ктитори назначени сви мештани на челу са попом Николом.

Од живописа с почетка XVII века сачуване су биле сцене у припрати на јужном северном и западном зиду.

У наосу је у ниши проскомидије, на источном зиду, било попресе Христа, десно архиђакон Стефан. У олтарској конхи је било Поклоњење Агнецу са четири светитеља. Десно од

ornamental strip was preserved. Fragments of the Annunciation, in the second zone, flanked the apse.

Figures of three saints were preserved on the pilaster separating the sanctuary from the nave, in the northern wall of the nave. Compositions like the Vision of St Peter of Alexandria and Imago Pietatis could be seen in the sanctuary. Images of St Roman and John the Merciful, St Sylvester (both on pilasters), St Nicholas, Stephen Dečanski, and the archangels were preserved in the first zone of the south wall of the nave. The second zone of the same wall was occupied by the Last Supper and Washing of the Feet, scenes from the Passion of Christ. Fragments of a depiction of an Archangel, Emperor Constantine and Empress Helena could be seen on the western wall.

The reconstruction of partly ruined church was undertaken in 1968. Its structure was reinforced by armoured concrete cerclages. Remains of 1601/1602 fresco decoration underwent conservation treatment.

BIBLIOGRAPHY

1. Đ. Bošković, SKA XLII, Beograd 1934, 300.
2. P. Pajkić, *Seoske crkve u dolini Belog Drima*, Starine Kosova i Metohije I, Priština 1961, 145-173 + 46 illustrations in the appendix.
3. S. Petković, *Zidno slikarstvo na području Pečke patrijaršije 1557 - 1614*, Novi Sad 1965, 196.
4. P. Pajkić, *Seoske crkve XVI-XVII veka na Kosovu*, Glasnik Muzeja Kosova XIII-XIV, Priština 1984, 123-143.
5. M. Šuput, *Spomenici srpskog crkvenog graditeljstva XVI-XVII veka*, Beograd 1991, 153-154.

DOCUMENTATION

Regional Institute for the Protection of Cultural Monuments - Priština

CONDITION OF THE MONUMENT IN 2001

Escorted by the Italian KFOR unit, Mnemosyne Centre team of experts visited the site on July 18, 2001. It has been established that the church was demolished, according to the soldiers, most probably by grenading. A grenade crashed into the western part of the church, but the explosion failed to destroy the eastern wall with the altar apse, and lower sections of southern and northern walls of the nave. Severely damaged fragments of fresco decoration that underwent conservation treatment can be seen on the northern and southern walls. The lower parts of the walls are, however, covered with rubble.

The other parts of fresco decoration, on the walls that were shattered by a detonation show numerous cracks.

конхе је био низ орнамената. Лево и десно од апсиде, у другој зони су били фрагменти сцене Благовести.

На северном зиду наоса биле су фигуре три светитеља на пиластру који одваја олтар од наоса. У олтарском делу су биле композиције Визија светог Петра Александријског и Imago Pietatis. На јужном зиду биле су очуване представе Светог Романа и Јована Милостивога, те Светог Силвестера (оба на пиластру), Светог Никола и Стефана Дечанског, те арханђела у првој зони. У другој зони су биле сцене Тајне вечере и Прања ногу из циклуса Страдања. На западном зиду били су фрагменти фигуре арханђела, Цар Константин и царица Јелена.

Године 1968. извршена је реконструкција зарушене цркве, ојачана је серкљажима од армираног бетона и конзервирани остаци живописа из 1601/1602. године

БИБЛИОГРАФИЈА

1. Ђ. Бошковић, SKA XLII, Београд 1934, 300.
2. П. Пајкић, *Сеоске цркве у долини Белог Дрима*, Старине Косова и Метохије I, Приштина 1961, 145-173 + 46 слика у прилогу.
3. С. Петковић, *Зидно сликарство на подручју Пећке патријаршије 1557 - 1614*, Нови Сад 1965, 196.
4. П. Пајкић, *Сеоске цркве XVI-XVII века на Косову*, Гласник Музеја Косова XIII-XIV, Приштина 1984, 123-143.
5. М. Шупут, *Споменици српској црквеној традицији XVI-XVII века*, Београд 1991, 153-154.

ДОКУМЕНТАЦИЈА

Покрајински завод за заштиту споменика културе - Приштина

STAWE SPOMENIKA 2001.

У пратњи италијанских јединица КФОР-а, стручна екипа Мнемосине центра изашла је на терен 18.7. 2001. и установила да је црква срушена, по речима војника из пратње, вероватно гранатирањем. Граната је погодила западни део цркве, пошто детонација није срушила источни зид са олтарском апсидом и источне доње делове јужног и северног зида наоса. На овим зидовима (деловима северног и јужног) налазе се веома оштећени фрагменти конзервираног живописа, чији су доњи делови затрпани каменом грађом порушених зидова.

Преостали делови живописа испуцали су на остацима зида растрешених детонацијом. Фреско-малтер је у великој мери око пукотина

*Ruins of the church, view
from the southwest*

Рушевине цркве, поглед
са југозапада

*Remains of the fresco
decoration, nave, the
south wall*

Остаци фресака на
јужном зиду наоса

Fresco mortar around the cracks has mostly fallen off. Although there are areas in which fresco mortar is still fairly well attached to the support, the major part of it is detached and likely to fall off – along the borders of the recent damages in particular. Lime mortar fillings applied in 1968 on the borders of damages are still well attached to the fresco mortar, which enables us to make a clear distinction between the old damages and the recent ones.

No evidence of the cemetery, mentioned in earlier literature about the church, was found.

потпуно отпао, местимично је у доста доброј вези са зиданим носачем, док је на већини површина одвојен од њега, нарочито по рубовима новонасталих оштећења и прети му опасност од даљег отпадања. Опшиви из 1968. године, рађени кречним малтером по рубовима тада постојећих оштећења, и данас су у релативно доброј вези са фреско-малтером, што јасно дефинише рубове новонасталих оштећења.

Ни трага није било од гробља које се помиње у раније објављеним текстовима.